

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ілляшенко Т.О., Гаєва А.В.

Розроблений і впроваджений в 1998 році указом Президента України єдиний податок містить досить багато суперечливих положень і в такому вигляді існувати не може. Зокрема, це стосується і ставок, і граничного обсягу виручки для переходу на спрощену систему, і переліку податків і зборів, замість яких сплачується єдиний податок.

Спрощена система оподаткування об'єднує дві абсолютно різні системи оподаткування, а саме, оподаткування за фіксованою ставкою податку та сплата фіксованого розміру податку не залежно від результатів діяльності. Якщо перша система ще має право на існування через те, що розмір податку все ж таки прив'язаний до економічної діяльності суб'єктів господарювання, то друга система може застосовуватись лише для невеликого кола дрібних бізнесменів.

Існуюча система спрощеного оподаткування та звітності відкриває широке поле для мінімізації податкових зобов'язань. Сюди слід віднести:

- нарахування зарплат – втрати місцевих бюджетів в частині податку з доходів фізичних осіб;
- надання фіктивних послуг в межах граничного обсягу – втрати податку на прибуток, ПДВ;
- використання спрощеної системи при проведенні надприбуткових видів діяльності.

Можна виділити такі варіанти реформування спрощеної системи оподаткування та звітності:

- Відмінити спрощену систему оподаткування та звітності як таку, що створює нерівні умови оподаткування для різних суб'єктів господарської діяльності, а також умови для ухилення від оподаткування.
- Встановити «прогресивну» шкалу ставок оподаткування для різних обсягів виручки платника єдиного податку.
- Внести зміни до певних елементів діючої системи спрощеного оподаткування: визначити податки, замість яких сплачується єдиний податок.

Серед напрямів реформування спрощеної системи оподаткування та обліку можна визначити такі:

– Застосування спрощених схем справляння окремих податків (ПДВ, податок на прибуток) для певних галузей.

– Законодавчо визначити перелік видів діяльності, щодо яких юридичним та фізичним особам дозволено застосовувати спрощену систему оподаткування.

– Вивести з переліку податків і зборів, замість яких сплачується єдиний податок, плату за землю та місцеві податки.

– Передбачити, що єдиний податок сплачується замість податку на додану вартість та податку на прибуток підприємств. Всі інші податки, збори та обов'язкові платежі сплачуються на загальних підставах.

– Передбачити різні ставки єдиного податку для суб'єктів підприємницької діяльності в залежності від виду діяльності.

Серед напрямів реформування спрощеної системи оподаткування та обліку щодо фізичних осіб можна визначити такі особливості. Згідно чинного законодавства фізичні особи сплачують фіксований розмір єдиного податку, що дозволяє ухилятися від оподаткування, мінімізувати податкові зобов'язання та переводити в готівку значні суми шляхом використання надавачів послуг – єдиноплатників. Для унеможливлення цього пропонується визначити ті види діяльності, контроль за застосуванням спрощеної системи при здійсненні яких є достатньо простим та ефективним.

Як варіант, пропонується застосовувати ставку податку не до всієї суми, а до зменшеної на певний відсоток в залежності від виду діяльності. При чому, відсоток, на який зменшується база оподаткування визначається виходячи з розрахункового середньозваженого показника витрат на облаштування робочого місця по виду діяльності.

Що стосується спрощеної системи оподаткування та обліку для юридичних осіб, варто відзначити, що єдиний податок, який сплачують юридичні особи потрібно зараховувати повністю до державного бюджету. Метою даної пропозиції є усунути підґрунтя для примусового «заохочення» переходу юридичних осіб на спрощену систему оподаткування з метою збільшення надходжень, які зараховуються до місцевих бюджетів. Недоліком такої пропозиції є зменшення надходжень місцевих бюджетів на суму єдиного податку з юридичних осіб, передбачити, що єдиний податок сплачується замість податку на додану вартість та податку на прибуток підприємств. Всі інші податки, збори та обов'язкові платежі сплачуються на загальних підставах.